

15 Yer üzündə həyat

YER ÜZÜNDƏ HƏYAT: BU NƏ ÜÇÜN VACİBDİR?

Burada məqsəd nədir?

Meşələri dayanıqlı şəkildə idarə etmək, səhrələşmənin qarşısını almaq, torpaq deqredasiyasını dayandımaq və aradan qaldırmaq, bioloji müxtəliflik itkisinin qarşısını almaq.

Nə üçün?

Meşələr planetimizin quru sahəsinin təxminən 31%-ni əhatə edir. Meşələr bizi nəfəs aldığımız hava, içdiyimiz su və yediyimiz qidaya qədər hər şeylə təmin edir.

Təsəvvür edin, təxminən, 1,6 milyard insanın dolanışığı meşələrdən asılıdır.

Dünyada yoxsulların təxminən 75%-i torpaq deqradasiyasından əziyyət çəkir. Meşələrin bütün quruda yaşayan heyvan, bitki və həşəratların 80 faizindən çoxu üçün yaşayış məskəni olduğunu bilirdiniz? Məlum olan 8300 heyvan cinsindən 8 faizinin nəslı kəsilməmişdir və 22 faizi nəslı kəsilmək təhlükəsiylə qarşı-qarşıyadır.

Biomüxtəliflik və onun dəstəklədiyi ekosistem fəaliyyətləri eyni zamanda insanların iqlim dəyişikliklərinin təsirlərinə qarşı dayanıqlılığını artırır.

Təxminən
1,6 milyard
insanın
dolanışığı
meşələrdən
asılıdır.

faydalar verdiyi üçün iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma və fəlakət riskini azaltmaq strategiyalarının da əsasını təşkil edir.

Meşələr və təbiət, həmçinin, istirahət və ruhi sağlamlıq üçün vacibdir. Bir çox mədəniyyətlərdə təbii landşaft mənəvi dəyərlər, dini inanclar və ənənəvi təhsillə sıx bağlıdır.

Problemin həlli nə qədər vəsait tələb edir?

BMT-nin Meşələr üzrə Katiblik Forumu hesab edir ki, qlobal miqyasda dayanıqlı meşə idarəçiliyinin əldə edilməsi illik olaraq 70 - 160 milyard ABŞ dollarına başa gələcəkdir. "Bioloji müxtəliflik haqqında" Konvensiya bu əsrin ortalarında qlobal səviyyədə bioloji müxtəliflik itkisini dayandırmaq üçün illik 150 - 440 milyard ABŞ dollarının lazım olduğunu təxmin edir.

Problemi həll etməsək, bunun nəticəsi nə olar?

Bioloji müxtəliflik yerli səviyyedən qlobal səviyyəyə qədər bir çox fəaliyyəti yerinə yetirərkən, bioloji müxtəlifliyə verilən cavablar emosiyalardan mənfəətçiliyə qədər dəyişir.

Məsələn, heşəratların və digər tozlandırıcıların qlobal ərzaq iqtisadiyyatına illik 200 milyard ABŞ dollarından çox dəyər qazandırdığı təxmin edilir. Yüksək tələbat olan dərmanların dördü üçünün tərkibində təhlükə altında olan bitkilərin ekstraktları vardır. Hər il dünyada insan təsirləri və iqlim dəyişikliyi ilə pozulan ekosistemlərin yaratdığı təbii fəlakətlərin dəyəri 300 milyard ABŞ dollarından çoxdur. Səhralaşma və meşələrin qırılması bütün növlər üçün yaşayış məskəninə itirilməsi, şirin suyun keyfiyyətinin azalması, torpaq eroziyasının artması, torpaqların deqradasiyası və atmosferdə daha çox karbon emissiyasına səbəb olur. Bir sözlə, meşələrin qorunması üçün hərəkətə keçməmək planetin və insanların sağlamlığına təsir göstərir.

Nə edə bilərik?

Bir hissəsi olduğumuz ekosistemləri varlığımızla qaçınılmaq olaraq dəyişdiririk. Bununla yanaşı biz müxtəlifliyi qəbul edən və ya dəyərsizləşdirən seçimlər edə bilərik.

Təkrar istifadə, dayanıqlı qaynağa əsaslanan yerli qidalanma rejimi, yalnız bizə lazım olan qədər istehlak etmək, səmərəli istilik və soyutma sistemləri vasitəsilə enerji istifadəsini məhdudlaşdıraraq bəzi köməkliklər edə bilərik.

Vəhşi təbiətə hörmətlə yanaşmalıyıq və yalnız vəhşi təbiətin problemlərini aradan qaldırmaq üçün məsuliyyətli və etik şəkildə fəaliyyət göstərən ekoturizm imkanlarından istifadə etməliyik.

Yaxşı idarə olunan və qorunan ərazilər sağlam ekosistemləri dəstəkləyir, bu isə öz növbəsində insan sağlamlığını qoruyur. Buna görə də yerli icmaların həmin qorunan ərazilərin idarəedilməsinə və inkişafına qoşulmasını təmin etmək vacibdir.

15-ci Məqsəd və digər Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri haqqında daha ətraflı məlumat üçün:

<http://www.un.org/sustainabledevelopment>

DAYANIQLI İNKİŞAF MƏQSƏDLƏRİ

DÜNYAMIZI DƏYİŞMƏK ÜÇÜN 17 MƏQSƏD